



**AZ EURÓPAI UNIÓ
TANÁCSA**

**Brüsszel, 2003. december 4. (04.04)
(OR. en)**

15634/03

**COHOM 47
PESC 762
CIVCOM 201
COSDP 731**

FELJEGYZÉS

Küldi:	Politikai és Biztonsági Bizottság (PBB)
Címzett:	Coreper/Tanács
Tárgy:	EU iránymutatás a gyermekek és a fegyveres konfliktusok kapcsolatáról

1. At its meeting on 4 December, the Political and Security Committee (PSC) agreed on the text of “EU Guidelines on Children and Armed Conflict”, prepared by the Council Working Party on Human Rights (COHOM). PSC also took note of the advice on these guidelines prepared by the Committee on Civilian aspects of Crisis Management (CIVCOM) and the Military Committee (EUMC).
2. Coreper is invited to:
 - examine the EU Guidelines on Children and Armed Conflict as set out in Annex at its meeting on 4 December 2003,
 - recommend that the Council approves these Guidelines as an A-item at its meeting on 8/9 December 2003.

EU IRÁNYMUTATÁS

A GYERMEKEK ÉS A FEGYVERES KONFLIKTUSOK KAPCSOLATÁRÓL

I. A GYERMEKEK ÉS A FEGYVERES KONFLIKTUSOK

1. Csak az elmúlt évtizedben a fegyveres konfliktusok becslések szerint több mint kétmillió gyermek életét követelték és további hatmilliót nyomorítottak meg testileg. A konfliktusok megfosztják a gyermekeket szüleiktől, gondviselőiktől, az alapvető szociális ellátástól, az egészségügyi ellátástól és az oktatástól. Mintegy húszmillió lakóhelyét elhagyni kényszerült és menekült gyermek van ma a világon, másokat pedig túszként tartanak fogva, elrabolják őket, illetve emberkereskedelemnek esnek áldozatul. Az anyakönyvi rendszerek és a fiatalokkorúakkal foglalkozó igazságszolgáltatási rendszerek összeomlanak. Becslések szerint bármely pillanatban legalább 300.000 gyermek katona vehet részt konfliktusokban.
2. A gyermekeknek különleges, rövid és hosszú távú igényeik vannak a konfliktusokat követően, például a családtagok felkutatása, a sérelmek orvoslása, a társadalomba való újbóli beilleszkedés, pszicho-szociális rehabilitációs programok, részvétel a leszerelési, demobilizációs és reintegrációs programokban, valamint az átmeneti igazságügyi keretrendszerekben.
3. A gyermekek ellen bűncselekményeket elkövetőket – amely bűncselekményeket a nemzetközi humanitárius jog és a Nemzetközi Büntetőbíróság római alapokmánya is elítéli – számos esetben továbbra is védi a büntetlenség légköre.
4. A gyermek jogairól szóló egyezményt szinte az egész világon megerősítették, de korántsem alkalmazzák mindenhol. Különösen a fegyveres konfliktusok során éri a gyermekeket aránytalanul sok szenvedés, amely számos formát ölthet és hosszú távú hatásokkal jár. A fegyveres konfliktusoknak a jövő generációkra gyakorolt hatása további konfliktusok magvát vetheti el: a jelenlegi konfliktusok elhúzódhatnak vagy újból felléphetnek. A gyermek jogairól szóló egyezménynek a gyermekek fegyveres konfliktusba való bevonásáról szóló fakultatív jegyzőkönyve az ilyen helyzetek elhárításának célját szolgálja.

II. CÉL

5. A gyermek jogainak előmozdítása és védelme kiemelt célkitűzése az EU emberi jogi politikájának. Az Európai Unió (EU) kiemelkedően fontosnak tartja a gyermekek és a fegyveres konfliktusok kapcsolatának kezelését, egyrészt mert a gyermekek jelentik a jövőt, másrészt mert jogokkal rendelkeznek, a gyermek jogairól szóló egyezményben, annak fakultatív jegyzőkönyveiben és egyéb nemzetközi és regionális emberi jogi okmányokban megállapítottak szerint. Az EU arra törekszik, hogy tudatosítsa e kérdés fontosságát, úgy, hogy nagyobb hangsúlyt fektet az EU e téren tett fellépéseire, mind az EU-n belül, mind harmadik országok irányában.
6. Az EU vállalja, hogy a fegyveres konfliktusok gyermekekre gyakorolt rövid, közép- és hosszú távú hatásait hatékonyan és átfogóan kezeli, igénybe véve a rendelkezésére álló sokféle eszközt, és a lezárult, illetve folyamatban lévő tevékenységekre alapozva. (Az EU-fellépések áttekintését lásd az I. mellékletben.) Az EU célkitűzése, hogy befolyást gyakoroljon harmadik országokra és nem állami szereplőkre, hogy azok alkalmazzák a nemzetközi emberi jogi normákat és előírásokat, valamint a humanitárius jogot, továbbá a regionális és nemzetközi emberi jogi okmányokat (a II. mellékletben lévő felsorolás alapján), valamint tegyenek hatékony intézkedéseket annak érdekében, hogy a gyermekeket a fegyveres konfliktusok hatásaitól megvédjék, véget vessenek a gyermekek hadseregekben és fegyveres csoportokban való felhasználásának, valamint a büntetlenségnek.

III. ELVEK

7. Az Európai Unió a szabadság, a demokrácia, az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartása, valamint a jogállamiság elvén alapul. Ezen elveket valamennyi tagállam a magáénak vallja. Az emberi jogok tiszteletben tartása az EU – az európai biztonsági és védelmi politikát (EBVP) is magában foglaló – közös kül- és biztonságpolitikájának (KKBP) egyik fő célkitűzése. Az emberi jogok tiszteletben tartása része továbbá a Közösség kereskedelmi és fejlesztési együttműködésre, valamint humanitárius segítségnyújtásra irányuló politikáinak is.
8. Az EU és tagállamai számára kiemelten fontos minden gyermek jogainak előmozdítása és védelme. A fegyveres konfliktusok által érintett gyermekek védelmének biztosítására irányuló tevékenysége során az EU a vonatkozó nemzetközi és regionális emberi jogi normákat és előírásokat és a humanitárius jogot, többek között a II. mellékletben felsorolt jogi aktusokat követi.

9. Az EU támogatja az e téren működő szereplők munkáját, különösen az ENSZ főtitkárát, az ENSZ főtitkárának a gyermekek és a háborús konfliktus kapcsolatával foglalkozó különleges képviselőjét, az UNICEF-et, UNIFEM-et, az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatalát, az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosságát, az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programját, a Gyermekjogi Bizottságot, az Emberi Jogi Bizottságot, az Európa Tanácsot, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet Demokratikus Intézmények és Emberi jogok Irodáját (EBESZ/ODIHR), valamint az ENSZ különleges mechanizmusait és az egyéb fontos szereplőket, például a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságát, a Humánbiztonsági Hálózatot (Human Security Network) és a civil társadalom szervezeteit. Az EU kezdeményező módon hozzájárul e szervezetek munkájához és együtt dolgozik velük annak érdekében, hogy a gyermek jogainak meglévő nemzetközi biztosítékait megerősítsék és hatékonyan alkalmazzák.

IV. IRÁNYMUTATÁS

Azon helyzeteket, amelyekben EU-fellépésre van szükség, rendszeres megfigyelés és ellenőrzés, jelentések és értékelések alapján határozzák meg. Az EU által vezetett válságkezelési műveleteket illetően a döntéshozatal eseti alapon történik, nem tévesztve szem elől az adott fellépés lehetséges megbízatását és az EU rendelkezésére álló eszközöket és képességeket.

A. Ellenőrzés és jelentés

10. Időszakos jelentéseikben és adott esetben, az EU misszióvezetői, a polgári műveletek misszióvezetői, az EU katonai parancsnokai (a parancsnoklási renden keresztül), valamint az EU különleges képviselői elemzik a konfliktus – vagy a várható konfliktus – gyermekekre gyakorolt hatását. E jelentéseknek különösen a gyermekek elleni erőszakra, a gyermekek bántalmazására, a gyermekek hadseregek és fegyveres csoportok általi toborzására és bevetésére, a gyermekek megölésére és megnyomorítására, az iskolák és kórházak elleni támadásokra, a humanitárius segítség akadályozására, a gyermekek elleni szexuális és nemi alapú erőszakra, a gyermekek elrablására és az érintett felek által ezek leküzdésére tett intézkedésekre kell kitérniük. Az előírás szerinti jelentéseikben, adott esetben, időről időre értékelik az EU fellépéseinek hatását a gyermekek helyzetére a fegyveres konfliktusokban. Az EU válságkezelési műveletei során nyert tapasztalatokból is fontos információkat szerezhetnek az illetékes munkacsoportok, feltéve, hogy nem minősített információkról van szó.

11. A Bizottság felhívja a Tanács és a tagállamok figyelmét a megfelelő jelentéstételre e területen, valamint további információkat szolgáltat – amennyiben lehetséges és szükséges – a gyermekek és a fegyveres konfliktusok kapcsolatával, illetve a gyermekek konfliktust követő rehabilitációjával foglalkozó, közösségi finanszírozású projektekről. A tagállamok ehhez az áttekintéshez azzal járulnak hozzá, hogy információt szolgáltatnak az e téren működtetett kétoldalú projektekről.

B. A fellépésekkel kapcsolatos felmérés és ajánlások

12. A Tanács Emberi Jogi Munkacsoportja (COHOM), szoros együttműködésben egyéb, e területtel foglalkozó munkacsoportokkal, a fent említett jelentések és egyéb kapcsolódó információ alapján – például az ENSZ főtitkárának jelentései és ajánlásai (beleértve fegyveres konfliktusok azon résztvevőinek jegyzékét, amelyek gyermekeket toboroznak vagy használnak fel, ezen jegyzék az ENSZ BT-nek a gyermekek és a fegyveres konfliktusok kapcsolatáról szóló éves jelentésének mellékletében található), valamint az ENSZ-főtitkár gyermekek és fegyveres konfliktusok kapcsolatával foglalkozó különleges képviselője, az UNICEF, az ENSZ különleges mechanizmusai és emberi jogi egyezmény-testületei (Treaty Body), továbbá nem kormányzati szervezetek jelentései és ajánlásai – rendszeres időközönként megállapítja, mely helyzetekben van szükség EU-fellépésre, különösen olyan aggasztó helyzetek esetében, amelyek azonnali fellépést követelnek, és ajánlásokat tesz ilyen fellépések megtételére a megfelelő szinten (PBB/Coreper/Tanács).

C. Az EU-fellépések eszközei harmadik országokkal való kapcsolatokban

Az EU-nak számos eszköz áll rendelkezésére fellépéseihöz. A fegyveres konfliktusok által érintett gyermekekkel kapcsolatos EU-fellépések megszilárdítása, megerősítése és előmozdítása érdekében az EU a már meglévő kezdeményezésekre épít (lásd az 1. mellékletet.) Ezen kívül az EU többek között az alábbi eszközökhöz folyamodhat még:

13. Politikai párbeszéd: Az EU és a harmadik országok, illetve regionális szervezetek közötti politikai párbeszéd emberi jogi része adott esetben kiterjed a gyermekek konfliktus előtti, alatti és utáni helyzetekben meglévő jogainak és jólétének valamennyi vetületére.

14. Démarche-ok: Az EU démarche-okat és nyilvános nyilatkozatokat tesz azzal a céllal, hogy harmadik országokat olyan hatékony intézkedések meghozatalára ösztönözzön, amelyek biztosítják a gyermekek védelmét a fegyveres konfliktusok hatásaitól, véget vetnek a gyermekek hadseregekben és fegyveres csoportokban való felhasználásának, valamint a büntetlenségnek. Az EU különleges képviselőinek és misszióvezetőinek feladata, hogy adott esetben a nem állami szereplőkkel folytassa a kérdés kezelését. Adott esetben az EU a pozitív fejleményekre is reagálni fog.
15. Többoldalú együttműködés: a Közösség több területen is finanszíroz a gyermekek és a fegyveres konfliktusok kapcsolatával foglalkozó projekteket, különösen a leszerelés, demobilizáció, reintegráció és rehabilitáció (DDRR) terén, valamint humanitárius segítségnyújtás révén. A Bizottság megállapítja, hogy milyen lehetőségek vannak ilyen támogatás nyújtására, például országos stratégiai dokumentumai és féldős értékelései összefüggésében. A tagállamok szintén arra törekednek, hogy kétoldalú együttműködési projektjeik tükrözzék az ezen iránymutatásban megadott kiemelt célkitűzéseket.
16. Válságkezelési műveletek: a tervezési folyamat során a gyermekvédelem kérdésével megfelelően foglalkozni kell. Az olyan országokban, ahol az EU válságkezelési műveletekben vesz részt, a műveleti tervezésnek – szem előtt tartva a művelet megbízatását és az EU rendelkezésére álló eszközöket és képességeket – figyelembe kell vennie, adott esetben, a gyermekek különleges igényeit, figyelemmel a lánygyermekek különös kiszolgáltatottságára is. Az ENSZ BT vonatkozó határozatainak teljesítése során az EU különleges figyelmet szentel a gyermekek védelmének, jólétének és jogainak a fegyveres konfliktusokban, amikor a béke és a biztonság fenntartására irányuló fellépéseket tesz.
17. Élve a rendelkezésére álló sokféle eszközzel, az EU törekszik annak biztosítására, hogy a gyermekek különleges igényeit vegyék figyelembe a korai előrejelző és megelőző megközelítések során, csakúgy mint a tényleges konfliktushelyzetekben, békétárgyalások során és béke-megállapodások esetén – garantálva, hogy a gyermekek ellen elkövetett bűncselekményeket zárják ki mindenféle amnesztia alól –, továbbá az újjáépítés, a rehabilitáció, a reintegráció és hosszú távú fejlesztés konfliktus utáni szakaszaiban. Ebben az összefüggésben az EU felhasználja az ENSZ rendszerében és a regionális szervezetekben nyert tapasztalatokat, illetve ezekre épít. A lányok, valamint a menekültek, a lakóhelyüket elhagyni kényszerültek, a családjuktól elszakítottak, az elraboltak, a HIV-, illetve AIDS-fertőzöttek, a fogyatékkal élők, a szexuális kizsákmányolás áldozatai, valamint a fogva tartottak különösen kiszolgáltatottak.

18. Képzés: a válságkezelésre vonatkozó összehangolt EU képzési koncepciónak figyelembe kell vennie ezen iránymutatás következményeit.
19. Egyéb intézkedések: az EU mérlegelheti, hogy adott esetben egyéb, rendelkezésére álló eszközökhöz, például célirányos intézkedések elrendeléséhez folyamodik.

V. VÉGREHAJTÁS ÉS NYOMON KÖVETÉS

20. A COHOM továbbá felkérést kap, hogy
- a) felügyelje az ezen iránymutatással összhangban tett EU-fellépések végrehajtását, és e célból dolgozzon ki részletes szabályokat a 12. bekezdés működőképessé tételéhez Ebben az összefüggésben ezen iránymutatás hivatkozik az Általános Ügyek Tanácsának 2001. június 25-i következtetéseire, amelyek emlékeztettek arra, hogy a közösségi fellépéseknek összhangban kell lenniük az EU-fellépések egészével.
 - b) segítse elő és felügyelje a gyermekek és a háborús konfliktus közötti kapcsolat kérdésének bevonását valamennyi vonatkozó EU-politikába és -fellépésbe;
 - c) vállalja ezen iránymutatás végrehajtásának folyamatos ellenőrzését, szoros együttműködésben a megfelelő munkacsoportokkal, különleges képviselőkkel, misszióvezetőkkel, polgári műveletek misszióvezetőivel és az EU katonai parancsnokokkal (a parancsnoklási renden keresztül);
 - d) továbbra is vizsgálja, adott esetben, a további együttműködési lehetőségeket e területen az ENSZ-szel és egyéb, nemzetközi és regionális kormányközi szervezetekkel, nem kormányzati szervezetekkel és vállalatokkal;
 - e) évente jelentést nyújtson be a PBB-nek az ezen iránymutatásban megállapított célkitűzések teljesítésében elért eredményekről;
 - f) két évvel ezen iránymutatás elfogadása után nyújtson be arról értékelést a Tanácsnak, javítási vagy frissítési javaslatokat téve, ha szükséges;

- g) A fentiek alapján mérlegelje tájékoztatási központ (például különleges szakértői csoport vagy különleges képviselő) létrehozását ezen iránymutatás jövőbeni végrehajtásának biztosítására.

=====

**EU-fellépések a gyermekek és a fegyveres konfliktusok kapcsolatának területén
(TÁJÉKOZTATÓ JELLEGŰ JEGYZÉK)**

A KKBP jogi aktusai

1. A 2002. december 10-i tanácsi következtetések (15138/02 dok., 9. o.)
2. Közös álláspontok az emberi jogok és a felelős kormányzás afrikai helyzetéről (98/350/KKBP)
3. Közös álláspontok Ruandáról, Szomáliáról, Sierra Leonéről, Zimbabwéről, a Kongói Demokratikus Köztársaságról, Nigériáról, Libériáról, Angoláról, Kubáról (beleértve a célirányos szankciók elrendelését néhány fenti ország esetében).
4. Közös álláspont a Nemzetközi Büntetőbíróságról (a 2002/474/KKBP közös állásfoglalással módosított 2001/433/KKBP)
5. Együttes fellépések (Kongói Demokratikus Köztársaság, Dél-Oszétia, Bosznia és Hercegovina, különböző különleges képviselők) és közös stratégiák (Oroszország, Ukrajna, a Földközi-tenger térsége).
6. A fegyverexportról szóló, 1998. június 8-án elfogadott EU magatartási kódex. A paramilitáris felszerelések exportjára vonatkozóan az EU egész területén alkalmazott ellenőrzések bevezetésére irányuló, folyamatban lévő erőfeszítések.
7. Közös álláspont a konfliktusokban szerepet játszó gyémántokról, valamint a Tanács rendelete a nyers gyémántok nemzetközi kereskedelmében a kimberleyi folyamat tanúsítási rendszere végrehajtásáról (15328/02 dok.)
8. Iránymutatás az EU harmadik országok felé irányuló, a kínzással és az egyéb kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmóddal vagy büntetéssel kapcsolatos politikájáról (7368/01 dok.), valamint munkadokumentum az iránymutatás végrehajtásáról (15437/02 dok.)
9. Európai Unió iránymutatás a halálbüntetésről (9199/98 dok.)
10. Európai Unió iránymutatás az emberi jogi párbeszédéről (14469/98 dok.)

Válságkezelés (EBVP)

11. A buniai Artemis-műveletről szóló 2003. június 16-i tanácsi következtetések (10369/03 dok.)
12. Válságkezelési műveletek Bosznia és Hercegovinában és Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaságban
13. A Tanács következtetései az EU-nak és az ENSZ-nek a kettőjük közötti válságkezelési együttműködésről szóló nyilatkozatáról (12875/03 dok.)
14. A Tanács 2003. július 21-i következtetései az EU és az ENSZ közötti válságkezelési együttműködésről: polgári személyek védelme az EU-vezette válságkezelési műveletekben (11439/03 dok.)
15. Iránymutatás-tervezet a polgári személyeknek az EU-vezette válságkezelési műveletekben való védelméről (14805/03 dok.)

16. Átfogó EU-koncepció a jogállamiság válságkezelésben való érvényesítésével foglalkozó missziókról, mellékletekkel együtt (9792/03).
17. Az erőszakos konfliktusok megelőzésére irányuló EU-program végrehajtása (10680/03 dok.) E program meghatározza a konfliktus-megelőzéssel összefüggésben tett különféle EU-kezdemenyezéseket, beleértve a tisztviselők képzését is.
18. Az EU polgári válságkezelési képzés és toborzás harmonizációja (11675/1/03 dok.), valamint közös kritériumok az EU polgári válságkezelési képzéshez (15310/03 dok.)
19. Az EK hozzájárult az ENSZ képességeinek javításához többek között a gyors haderő-telepítés, a képzés és a DDR (leszerelés, demobilizáció és reintegráció) területén. A Bizottság és a Tanács Főtitkárságának Politikai Egysége szintén kifejlesztett „konfliktusjelzőket” (nehéz helyzetben lévő országok megfigyelési listái). Ilyen program például az Afrikai Unióval való együttműködés, amelynek célja, hogy az utóbbinak a konfliktusok békés kezelésére való képességét fejlessze, valamint a partnerországokkal való közvetlen, „desk to desk” együttműködés meghatározott szektorokra vonatkozóan, mint például a fa és a vízkészletek illegális exportja.

Közösségi jogi aktusok (fejlesztési együttműködés, kereskedelem, humanitárius segítségnyújtás)

20. A Tanács állásfoglalása a vállalati szociális felelősségről (5049/03 dok.)
21. Különféle kereskedelmi és együttműködési megállapodások is, különösen az AKCS-EK cotonou-i partnerségi megállapodása, tartalmaznak kifejezetten a gyermekekre, a konfliktus-megelőzésre és az emberi jogokra vonatkozó bekezdéseket.
22. A kiszolgáltatott gyermekek támogatását és védelmét a szegénység felszámolásának tágabb kontextusában szemlélik, tehát az EK fejlesztési együttműködési keretében. A gyermekek a külső segítségnyújtás fontos célpontja, különösen az olyan ágazati politikákban mint az oktatás és az egészségügy. Az EK számos, gyermekeket támogató tevékenységet finanszíroz az ECHO-n (Humanitárius Segélyek Hivatala), az EFA-n (Európai Fejlesztési Alap) és az EIDHR-en (Európai kezdeményezés a demokráciáért és az emberi jogokért) keresztül.
23. A fegyveres konfliktusba bevont gyermekek segítése és védelme több bizottsági programon keresztül zajlik. A gyermekek jogainak előmozdítása az emberi jogokért és a demokráciáért indított európai kezdeményezés 2001-es létrehozásának egyik kiemelt célkitűzése volt, és a 2002-2004-es időszakban bevonták a finanszírozásba.

24. A gyermekekkel kapcsolatos tevékenységek jelentették az ECHO 2003-as stratégiája három kiemelt célkitűzésének egyikét . Az ECHO a múltban támogatott olyan humanitárius műveleteket, amelyeknek gyermekekkel kapcsolatos része is volt. A 2001-es és 2002-es projektek közül többek között az alábbiakat lehet megemlíteni: demobilizációs, rehabilitációs és reintegrációs projektek (Uganda); egészségügyi és élelmezési projektek (Szudán, Kolumbia, Palesztina); pszicho-szociális támogatás (Sierra Leone, Szudán, Ciszjordánia, a Gázai-övezet és Libanon); iskolák finanszírozása a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek menekülttáboraiiban (Kongói Demokratikus Köztársaság, Szudán, Sierra Leone, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság stb.); családtagok felkutatása és családok újraegyesítése (Kolumbia).
25. Az ECHO finanszírozta továbbá a „Save the Children” (Mentsük meg a gyermekeket), a Belga Vöröskereszt és más szervezetek kutatási és kampánytevékenységeit, valamint mérlegeli, hogy finanszíroz egy, a gyermekek és a fegyveres konfliktusok kapcsolatára vonatkozó minőségi adatok hozzáférhetőségének javítására irányuló UNICEF-kezdeményezést.

Fellépés többoldalú fórumokon

26. A gyermek jogairól szóló, az EU által a GRULAC-csoporttal (Latin-Amerikai és Karibi Országok Csoportja) közösen tett, éves állásfoglalások az ENSZ Közgyűlésének Emberi Jogi Bizottságában és Harmadik Bizottságában. Ezen állásfoglalások tartalmazznak a gyermekek és fegyveres konfliktusok kapcsolatára vonatkozó bekezdéseket.
27. Az ENSZ Biztonsági Tanácsában, Közgyűlésén, Emberi Jogi Bizottságában és az ENSZ-közgyűlés különleges ülésén (2002. május 8-10.) és a monterrey-i konszenzussal kapcsolatban tett nyilatkozatok, illetve ezek támogatása.

Európai Parlament

28. Az EP felkérte a Tanácsot, hogy 2003-as (szeptemberben elfogadott) éves jelentésében fogadjon el a gyermekek és a fegyveres konfliktusok kapcsolatára vonatkozó korlátozott stratégiát.
29. Az EU-AKCS Közös Parlamenti Közgyűlése október 12-i római ülésén, két tagjának 2003. júniusában kiadott jelentését követően, állásfoglalást fogadott el a gyermekek és a fegyveres konfliktusok kapcsolatáról.

Vonatkozó nemzetközi és regionális jogi aktusok

A gyermek jogai

- A gyermek jogairól szóló egyezmény, 1989
- A gyermek jogairól szóló egyezménynek a gyermekek fegyveres konfliktusba való bevonásáról szóló második fakultatív jegyzőkönyve, 2002
- A gyermek jogairól szóló egyezménynek a gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és gyermekpornográfiáról szóló első fakultatív jegyzőkönyve, 2002
- A gyermek jogairól és jólétéről szóló afrikai alapokmány, 1990
- A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 182. sz. egyezménye a gyermekmunka legrosszabb formáinak betiltásáról és felszámolására irányuló azonnali lépésekről, 1999

Nemzetközi humanitárius jog, menekültek és a hazájukon belül lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek

- A hadifoglyokkal való bánásmódról szóló genfi egyezmény, 1949
- A polgári lakosság háború idején való védelméről szóló genfi egyezmény, 1949
- Az 1949. augusztus 12-i genfi egyezményeket kiegészítő és a nemzetközi fegyveres összeütközések áldozatainak védelméről szóló jegyzőkönyv (I. jegyzőkönyv), 1978
- Az 1949. augusztus 12-i genfi egyezményeket kiegészítő és a nem nemzetközi fegyveres összeütközések áldozatainak védelméről szóló jegyzőkönyv (II. jegyzőkönyv), 1977
- A menekültek jogállásáról szóló egyezmény, 1951
- A menekültek jogállásáról szóló jegyzőkönyv, 1967
- A hazájukon belül lakóhelyüket elhagyni kényszerültekre vonatkozó irányelvek, 1998

Nemzetközi büntetőjog

- a Nemzetközi Büntetőbíróság római alapokmánya, 2002
- A volt Jugoszlávia területén elkövetett, a nemzetközi humanitárius jogot súlyosan sértő cselekmények megbüntetésére létrehozott nemzetközi törvényszék módosított alapokmánya, 1993 (1998-ban, 2000-ben és 2002-ben módosított)
- a Ruandában elkövetett háborús bűncselekményeket vizsgáló nemzetközi büntető törvényszék alapokmánya, 1994

A Biztonsági Tanács határozatai

- A Biztonsági Tanács 1261. számú határozata (1999)
 - A Biztonsági Tanács 1314. számú határozata (2000)
 - A Biztonsági Tanács 1379. számú határozata (2001)
 - A Biztonsági Tanács 1460. számú határozata (2003)
-